

Hovorna.

Přátelé a nepřátelé soudců. V č. 7.—8. Soudcovských Listů (roč. IV.) vyšel článek Dra. Rud. Schreibera nadepsaný »Pro moc soudcovskou (Jovanovičovo učení)«, jenž počíná takto: »Dobrý praktik má i dobré vzdělání theoretické, a to nejen o své věci, nýbrž i o sobě. Dobrý soudce zná nejen svou řeč, nýbrž i sebe. Aby tomu tak bylo, je dobře znát nepřátelé. Ten účel měl náš článek »Proti moci soudcovské« (v čísle 5., str. 82. tohoto ročníku S. L.). Ale je dobře také znáti přátele. Za tím účelem reprodukuje zde nejlepší a nejpodrobnější rozbor funkce soudcovské srovnáním jejím s funkcí zákonodárnou i výkonnou, jež podal Slobodan Jovanovič ve svých »Základech právní theorie o státu« (viz i věstník mín. vnitra, 1920, str. 272).

Zmíněný článek »Proti moci soudcovské« má subtitul: *Weyrovo učení*. Jsem tedy podle Dra. Schreibera nepřitelem soudců. Proč? Poněvadž tvrdím, že theoreticky není rozdíl mezi aplikací práva prováděnou soudcem a správním úředníkem. V celém onom článku Schreiberově, v němž reprodukuje — a to velmi vystižně, jak doznávám — mé učení, není jediné věty, ze které by plynulo, že chci cokoliv soudcům z jejich výsad ubrat, nýbrž dalo by se naneivýše usoudit, že bych si přál, aby výsad, jichž používají soudcové (zejména jejich nezávislost), stali se účastní též všichni ostatní činitelé, kteří jménem státu občanstvu přísluhují právem, aby tedy zmizel rozdíl mezi oběma kategoriemi státních úradů a právní aplikace přiblížila se ještě více ideálu nezávislé spravedlnosti. Z toho důvodu prohlašuje mne Dr. Schreiber za nepřítel soudců a ukončuje svou reprodukcí mého učení takto: »Takové je učení o moci soudcovské Fr. Weyra. Uvažme nyní, že je to jeden z našich nejlepších a nejučinnějších státovědců a při tom universitní profesor, který vychová ve svém protisoudcovském učení tisíce našich právníků, mezi nimi i budoucích soudců.

Není možno představit si nespravedlivějšího a méně odůvodněného tvrzení než jest Schreiberovo.*) Je omlouvá arcí do jisté míry úzké stavovské hledisko, s něhož autor posuzuje otázku čistě theoretickou a vědeckou. Já, jemuž správně vytýkáno, že jsem nepřítel panující theorie právní, měl bych k tomu ještě býti nepřitelem určitého právníckého stavu? Proč a z jakého důvodu? Kdo mne zná, ví sice, že bych se asi sotva rozpokoval vysloviti úsudek směřující proti určitému stavu, kdyby mne k tomu vedly důsledky mého učení a poctivé vědecké přesvědčení. Nic bych se při tom nebál úbytku popularity a oblíbenosti. Na štěstí však v konkrétním případě je zholo vyloučeno, aby poučky normativní theorie mohly zhoubně působiti na stavovské zájmy soudcovské. Dru. Schreiberovi musím tudíž říci, že jediný možný praktický důsledek mého učení, t. j. požadavek, aby i jiný stav právnícký měl po případě účast na výhodách, jichž dnes požívají

*) A proto těšilo mne, že mne aspoň poněkud vzal v ochranu okr. soudce F. Richter v témže časopise v článku »Proti moci soudcovské« (str. 121.).

soudcové, nemůže od spravedlivého soudce býti považováno za útok na stav soudcovský, a to ani z onoho úzkého hlediska stavovských zájmů! Byla by to pěkná solidarita příslušníků téhož povolání, t. j. praktických právníků, kdyby jedni z nich považovali udělení výhody — ještě k tomu ryze akademického a nikoli hmotného významu! — druhým za ohrožení svých zájmů jen proto, že ji dosud mají jen oni!

Již jednou byl jsem ostatně prohlášen za nepřítele soudců. Bylo to tehdy, když jsem jako člen ústavního výboru prvního Národního shromáždění při poradách o stylisaci č. 8. § 64. ústavní listiny vyslovil úsudek, který co do své logické jasnosti rovná se úsudku $2 \times 2 = 4$. V tomto ustanovení praví se: »President republiky jmenuje vysokoškolské profesory vůbec, dále soudce, státní úředníky a důstojníky, počínajíc VI. hodnostní třídou.« Řekl jsem tehdy, že za předpokladu, že podle platného právního řádu soudci jsou státními úředníky, je ona stylisace nesmyslná, poněvadž každého logicky myslícího člověka musí svádět k domněnce, že soudcové státními úředníky nejsou, podobně jako by stylisace: »jmenuje generály a důstojníky« vedla k důsledku, že ústavní listina generály nepovažuje za důstojníky. I v této mé poznámce a v návrhu, aby slovo »soudce« bylo vynecháno, byl spatřován útok na stavovské zájmy soudců! Poněvadž původně můj návrh prošel, muselo býti jednání o oně věci reasumováno a já dostal od svého klubu rozkaz, abych hlasoval v ústavním výboru pro logický nesmysl, čemuž jsem se arciř vyhnul útekem ze zasedací síně, jakmile došlo k novému hlasování, které původní znění restituovalo. Ptám se nyní, jak možno v podobném počínání spatřovati nepřátelství proti soudcům? Mám za to, že nikdo jen proto, že myslí logicky, nemůže býti považován za nepřítele určitého stavu. Proto jsou obavy Dra. Schreibera ohledně důsledků mého »protisoudcovského učení« na mladý dorost právnícký liché; učím ho především myslit neúprosně logicky. Neboť není podle mého soudu žádného »Fiat justitia pereat mundus« bez logiky.

Nejsem ani soudcem, ani správním úředníkem a proto nemám žádného rozumného důvodu, býti přítelem toho nebo nepřítelem onoho povolání. V obou kategoriích vidím praktické právníky. Nemile ale nesu, když vidím, že v dnešní těžké době útisku veškerého právníckého úřednictva s vysokoškolským vzděláním, jsou si jednotlivé kategorie tohoto úřednictva ve vlasech, místo aby tvořily jednotnou frontu proti dnešním nivelisačním tendencím. Stavovské zájmy jednotlivých těchto kategorií, pro které platí známá značka A, nehájíme tím, že závidíme jedné z nich možnost dosáti toho, co sami již máme, nýbrž jednotným postupem a poukazem na to, že dnes jsou příslušníci všech těchto kategorií chudšasové a ubožáci, ať mají či nemají ústavně zajištěnou »nezávislost«. A p. Dr. Schreiber mi promíne kacířský názor, že tato nezávislost má prakticky velmi malý význam, pokud její nositelé jsou tak bídně státem honorováni jako dnes. Nebojujme proto, když již chceme hájit stavovské zájmy, proti theoretikovi, který popírá nějaký zásadní rozdíl mezi soudci a jinými státními úředníky, nýbrž spíše proti státu, který žije v klamné domněnce, že k nejvznešenějšímu a nejdůležitějšímu povolání — nalézání práva — patří nutně bídná a nuzná existence. Tuto fikci sdílí i naši milí zákonodárci. Já však naopak mám za to, že nezbytným předpokladem pravé nezávislosti, kterou přejí jak soudcům — tak i správním úředníkům, jest naprostá nezávislost hmotná, která docíliti se dá ne ústavními výsadami, nýbrž slušným honorováním.

Weyr.